

Дем'янчук Ю. Ціннісна підтримка формування якості "щедрість" у молодших школярів засобами усної народної творчості / Дем'янчук Ю., Добровольська А., Мощицька В. // Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 11./ За ред. Дем'янчук Ю.Ю., Портницької Н.Ф., Тичини І.М. - Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2019. – С. 28-31.

ЦІННІСНА ПІДТРИМКА ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ "ЩЕДРОСТІ" У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Юлія Дем'янчук

асистент кафедри теоретичної та
практичної психології

Анастасія Добровольська, Вікторія Мощицька

студентки 3 курсу
соціально – психологічного факультету

Усна народна творчість з давніх часів є потужним засобом впливу на життя особистості, розвитку в неї тих чи інших особистісних якостей. Тому й не дивно, що усна народна творчість на сьогодні широко використовується в межах психології, зокрема як засіб ціннісної підтримки.

Вивченням особливостей ціннісної підтримки формування особистісних якостей у молодших школярів займалися О.Музика, Н.Никончук, І.Загурська. Ціннісна підтримка (за О.Музикою) є системою заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для виникнення або збереження суб'єктних цінностей, за допомогою яких людина реалізує потребу у визнанні [1]. У свою чергу, О.Музика, Н. Никончук зазначають, що усна народна творчість здатна підтримати учня в складних ситуаціях та вплинути на його активність. Дослідники зазначають, що усна народна творчість може забезпечити подолання негативних емоцій, підтримання самоповаги і соціальних стосунків в учнів [2, с. 183-210]. Отже, усна народна творчість виступає ефективним засобом ціннісної підтримки.

28

Метою нашої роботи було розробити структуру ціннісної підтримки формування якості "щедрості" у молодших школярів засобами усної народної творчості.

Програму ціннісної підтримки ми представили за такими напрямками з використанням вербальних формул:

1. прислів'я та приказки, які демонструють цінність та соціальне схвалення якості "щедрості",
2. прислів'я та приказки, які демонструють відмінності прояву в особистості якості "щедрості" та протилежних якостей,

3. прислів'я та приказки, які вказують на ставлення суспільства до якостей, протилежних до якості "щедрості",
4. прислів'я та приказки, які підкреслюють негативний вплив якостей, протилежних до якості "щедрості" на особистість,
5. прислів'я та приказки, які вказують на те як розвиток якості "щедрості" впливає на побудову взаємостосунків з іншими людьми,
6. прислів'я та приказки, які вказують на те як розвиток якості "щедрості" впливає на побудову взаємостосунків з іншими людьми,
7. прислів'я та приказки, які демонструють зв'язок матеріального становища людини та розвитку в неї якості "щедрості",
8. прислів'я та приказки які фіксують якості протилежні до акуратності,
9. прислів'я та приказки які демонструють прояв "вдаваної" щедрості.

З метою надання ціннісної підтримки та кращого засвоєння якості «щедрість» були проаналізовані та визначені групи прислів'їв та приказок (див. Табл.1).

Таблиця 1

Прислів'я та приказки для ціннісної підтримки особистісної якості «щедрість»

Тип вербальних формул	Приклади вербальних формул
1. Прислів'я та приказки, які демонструють цінність та соціальне схвалення якості "щедрості".	<ul style="list-style-type: none"> • Дорожче срібла і злата душа, що щедрістю багата • У щедрих господарів кури по два яйця приносять
2.Прислів'я та приказки, які демонструють відмінності прояву в особистості якості "щедрості" та протилежних якостей	<ul style="list-style-type: none"> • Один труситься за життя своє, інший - добро своє. (Казахське прислів'я) • Один цілого саду не шкодує, інший- грона винограду не дасть (Вірменське прислів'я)

29

3.Прислів'я та приказки, які вказують на ставлення суспільства до якостей, протилежних до якості "щедрості".	<ul style="list-style-type: none"> • Від скупого користі, що від гнилої води (Казахське прислів'я) • Що скупого в руки попало, то й пропало
4. Прислів'я та приказки, які підкреслюють негативний вплив якостей, протилежних до якості "щедрості" на особистість.	<ul style="list-style-type: none"> • Жадібність підштовхує на підлість. (Казахське прислів'я) • Жадібність породжує приглухуватість: чує, та виду не подає. (Казахське прислів'я)
5. Прислів'я та приказки, які вказують на те як розвиток якості "щедрості" впливає на побудову взаємостосунків з іншими людьми	<ul style="list-style-type: none"> • Як ти даєш в борг, так і тобі позичають • Перестати від злого милості, а від скупа шукати допомоги

6. Прислів'я та приказки, які вказують на те як якості, протилежні до якості "щедрості", впливають на повсякденне життя людини.	<ul style="list-style-type: none"> • Володіє містом, а помирає голодом • Воду жаліти - і каші не зварити
7. Прислів'я та приказки, які демонструють зв'язок матеріального становища людини та розвитку в неї якості "щедрості".	<ul style="list-style-type: none"> • Бідний - завжди щедрий • Добрий господар - пан грошей, а поганий - слуга
8.Прислів'я та приказки які фіксують якості протилежні до «щедрості».	<ul style="list-style-type: none"> • Вівця руно ростить, а скупий збирає гроші - не про себе • Вогню борг не випросиш (або: не дасть)
9.Прислів'я та приказки які демонструють прояв "вдаваної" щедрості.	<ul style="list-style-type: none"> • Ось тобі, боже, що нам негоже • Не вважай щедрим дарує чуже

Дані прислів'я та приказки можуть використовуватися батьками та вчителями, як засіб ціннісної підтримки формування якості «щедрості» зокрема у застосуванні таких вправ:

1. Вправа «Цікаві картинки»

Хід вправи: дитині дається завдання поєднати картинку зміст, якої відповідає певному прислів'ю.

2. Вправа «Улюблений герой».

Хід вправи: дитині потрібно проаналізувати зміст прислів'їв та приказок та ідентифікувати його з особистістю певного мультиплікаційного персонажа.

Використання усної народної творчості та інтерактивних форм роботи з метою надання ціннісної підтримки у процесі формування особистісних якостей дозволяє формувати нові стратегії поведінки на типові ситуації житті.

Список використаних джерел

1. Дем'янчук Ю., А.Добровольська, В.Мощицька Особливості прояву особистісної якості «щедрість» у молодших школярів: гендерний аспект / Психологічні дослідження: наукові праці студентів соціально-психологічного факультету. Вип. 10 / За ред. Л.П.Журавльової, І.С.Загурської, І.М.Тичини, О.М.Савиченко, Ю.Ю.Дем'янчук. – Житомир, 2018. – С. 35-37.

30

2. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
3. Музика О.Л. Розвиток здібностей молодших школярів засобами усної народної творчості: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Музика, Наталія Никончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – 200 с.